

การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข
ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

นางพรพรรณ ไม้สุพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-753-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016573

11030695x

DISSEMINATION OF INFORMATION ON HEALTH CONSUMER PROTECTION
IN THAI DAILY NEWSPAPERS

Mrs. Pornpun Maisuporn

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Public Relations
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-753-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
ด้านสาธารณสุข ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

โดย

นางพรพรรณ ไม้สพร

ภาควิชา

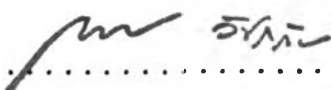
การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

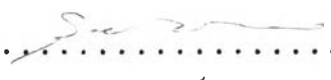
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.กาว วัชรากิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชณี เขยจรรยา)

พรพรรณ ไม้สุพร : การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย (DISSEMINATION OF INFORMATION ON HEALTH CONSUMER PROTECTION IN THAI DAILY NEWSPAPERS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.พีระ จิรโสภณ, 174 หน้า. ISBN 974-577-753-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาในด้านนี้ที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ มติชน สยามรัฐ บ้านเมือง แนวหน้า ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2531 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2532 ผลการวิจัยมีดังนี้

เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ระบุว่า ปริมาณข่าวสารที่ได้รับการเผยแพร่จากสื่อมวลชนทุกประเภท รวมกันร้อยละ 81.2 ของปริมาณข่าวสารทั้งหมดที่ส่งไปเผยแพร่ หน่วยงานที่ศึกษาส่วนใหญ่มี "ฝ่าย" ที่รับผิดชอบงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยตรง แต่ยังมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่จบนิเทศศาสตร์ และวารสารศาสตร์ หรือได้รับการอบรมทางด้านประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ

หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับที่ศึกษายังมีปริมาณการนำเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขทั้งปริมาณที่วัดเป็นความถี่ (จำนวนชิ้น) และปริมาณที่วัดเป็นเนื้อที่ (ตารางนิ้ว) น้อยมาก คือไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ของ เนื้อหาที่หนังสือพิมพ์รายวัน เสนอแต่ละวัน

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 6 ชื่อฉบับ ต่างก็ให้ความสำคัญกับการเสนอเนื้อหาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข 3 ประเภทแรก คือ 1. อาหาร 2. ยาเสพติด, บุหรี่ และแอลกอฮอล์ 3. ยา มากกว่าประเภทอื่น

การทดสอบทางสถิติพบว่า สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน คือ หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพมีปริมาณความถี่ในการนำเสนอข่าวสารด้านนี้มากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงประจักษ์ ส่วนที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงคุณภาพและประจักษ์นำเสนอข่าวสารด้านนี้ในปริมาณความถี่ที่น้อยกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเนื้อที่ หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 3 ประเภท มีเนื้อที่การนำเสนอข่าวสารด้านนี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้จัดทำ ..... W. ไม้สุพร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

PORNPUN MAISUPORN : DISSEMINATION OF INFORMATION ON HEALTH CONSUMER PROTECTION IN THAI DAILY NEWSPAPERS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PIRA CHIRASOPONE, Ph.D. 174 PP. ISEN 974-577-753-6

This research is aimed at the study of dissemination of information on health consumer protection from various concerned agencies through mass media and also to analyse the content of this kind of information which published in 6 Thai daily newspapers, namely, Mati Chon, Siam Rat, Ban Muang, Naew Na, Thai Rat and Daily News during the period of 1st October 1988 to 30th September 1989. The findings are as follows.

The staff of various agencies concerning health consumer protection indicated that about 80 % of all the amount of news released was publicized through various types of mass media altogether. Most of the agencies in this study had staff which directly responsible for public relations. Nevertheless, the number of agency personnels who graduated or trained in mass communication or public relations were still low.

The quantity of news on health consumer protection in sample newspapers both measured by item count and square inched calculation were very small, that was less than 1 % of the whole space for various newspaper content published in each day.

Moreover, those 6 daily newspapers gave more space to 3 types of health consumer protection content namely: food; drug addict, cigarettes and alcohol; and drug, much more than other types.

It was found in the statistical test that the hypothesis of the study was partly accepted. The hypothesis that quality newspapers present health consumer protection news more frequently than popular newspapers was accepted. However, the hypothesis that quasi-quality newspapers present health consumer protection news more frequently than popular newspapers was rejected.

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้คิด ..... W 735
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผศ.ดร.พีระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด และ ผศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจน ผศ.พัชนี เขยจรรยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x และกรุณาเป็นกรรมการในการสอบ วิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัย ขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และฝ่ายเผยแพร่ กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กรุณาให้ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ตลอดจนคุณสุวรรณี โพธิศรี และ คุณเกษิณี จุฑาวิจิตร นิสิตปริญญาโท ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขานิติศาสตร์พัฒนาการ รุ่นที่ 11 คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาร่วมลงรหัสในการทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง และคู่ชีวิต ผู้ให้การสนับสนุนในทุกด้านจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

พรพรรณ ไม้สุพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ปัญหาในการวิจัย	10
สมมติฐานการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อจำกัดของการวิจัย	12
ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	20
2. ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทบาทการสื่อสาร	21
สื่อมวลชนกับการพัฒนา	26
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์	31
แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์	44
การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54

3.	ระเบียบวิธีวิจัย.....	76
	ประชากร.....	76
	กลุ่มตัวอย่าง.....	76
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	80
	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
4.	ผลการวิจัย.....	89
	ตอนที่ 1 การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	89
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทย.....	103
	ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	131
5.	สรุปผล อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ.....	135
	สรุปผลการวิจัย.....	135
	ตอนที่ 1 การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	135
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทย.....	137
	ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	140
	อภิปรายผลการวิจัย.....	141
	ข้อเสนอแนะ.....	148

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	152
ภาคผนวก.....	160
ประวัติผู้เขียน.....	174

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทั่วไปของหน่วยงานที่ เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ต่อสื่อมวลชน..... 91
2	แสดงประเภทของสื่อมวลชนที่หน่วยงานเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขไปเผยแพร่..... 93
3	แสดงประเภทของเนื้อหาที่หน่วยงานเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการ คุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขไปเผยแพร่..... 94
4	แสดงจำนวนและร้อยละของข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้าน สาธารณสุขที่หน่วยงานส่งไปเผยแพร่ในสื่อมวลชน และได้รับการ เผยแพร่จากสื่อมวลชน (โดยเฉลี่ยต่อเดือน)..... 96
5	แสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการ คุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงาน..... 97
6	แสดงลำดับที่ของรูปแบบการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อสื่อมวลชนของหน่วยงาน..... 98
7	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาที่หน่วยงานมักจะประสบในการ เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ต่อสื่อมวลชน..... 99
8	แสดงจำนวนและร้อยละของแนวทางแก้ไขปัญหาในการเผยแพร่ ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ต่อสื่อมวลชน.....100
9	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุข.....101
10	แสดงรายชื่อหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ตีพิมพ์ข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขจากหน่วยงานมาอย่างน้อย ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์.....102

11	แสดงจำนวนและร้อยละของสาเหตุที่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขจากหน่วยงานมิได้รับการตีพิมพ์จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์.....	103
12	แสดงจำนวนร้อยละของปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทของข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ.....	106
13	แสดงความถี่ในการนำเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ จำแนกตามรายเดือน.....	108
14	แสดงร้อยละของเนื้อหาการเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขต่อเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ.....	109
15	แสดงการเปรียบเทียบลำดับที่ของปริมาณความถี่ (จำนวนชิ้น) กับปริมาณเนื้อหา (ตารางนิ้ว) ในการนำเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ.....	110
16	แสดงจำนวนและร้อยละของเนื้อหาการเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ จำแนกตามประเภทของเนื้อหา.....	112
17	แสดงการเปรียบเทียบลำดับที่ของปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาแต่ละประเภท กับปริมาณเนื้อหาการเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทของข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวัน.....	113
18	แสดงจำนวนและร้อยละของความถี่ในการนำเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท จำแนกตามประเภทของเนื้อหา.....	115

19	แสดงจำนวนและร้อยละของเนื้อหาที่การเสนอข่าวสารการคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท จำแนกตามประเภทของเนื้อหา.....	117
20	แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการนำเสนอข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ละประเภท.....	120
21	แสดงจำนวนและร้อยละของตำแหน่งหน้าซึ่งนำเสนอข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ละฉบับ.....	123
22	แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่งข่าวที่มาของข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ละฉบับ.....	125
23	แสดงจำนวนและร้อยละของบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของ หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับในการนำเสนอข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข.....	131
24	ผลการทดสอบความแตกต่างของปริมาณการนำเสนอข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขระหว่างหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง 3 ประเภท.....	133
25	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ประเภทในการนำเสนอปริมาณความถี่ (จำนวนชิ้น) ของข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขโดยวิธีการ ของ Scheffe'.....	134

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	วงจรรความสัมพันธ์ในการคุ้มครองผู้บริโภค.....	5
2	กรอบแนวความคิดของ Becker ในการเกิด พฤติกรรมอนามัย.....	24
3	รูปแบบการสื่อสารพื้นฐานของ Harold D. Lasswell.....	25
4	โครงสร้างทั่วไปของหนังสือพิมพ์.....	39
5	แบบจำลองกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา.....	53